Pohjanmaan elinvoimakeskuksen esitys pakolaisten vastaanottoon varautumisesta ja kuntapaikoista päättämisestä 2027

Kh 23.11.2026
199/00.04.00/2026

Valmistelija sivistysjohtaja Ville Hirvikoski, puh. 040 150 5230

Pohjanmaan elinvoimakeskus on tehnyt esityksensä toimialueensa kunnille pakolaisten vastaanottoon varautumisesta ja kuntapaikoista vuodelle 2027. Se toivoo, että alueen kunnat tulisivat laajasti mukaan vastaanottotyöhön ja jokaisen alueen kunnan tulisi varautua ottamaan vastaan vähintään kunnassa jo nyt asuvat tilapäistä suojelua saavat. Lisäksi kuntapaikkoja tarvitaan oleskeluluvan saaville turvapaikanhakijoille ja pakolaiskiintiössä tuleville.

Tilapäistä suojelua saavilla henkilöillä tarkoitetaan Ukrainasta paenneita henkilöitä, joille on tämän perusteella myönnetty oleskelupa Suomeen. Tilapäistä suojelua saavat ovat vastaanottopalveluiden piirissä, kunnes heillä on kotikuntalain mukainen kotikunta Suomessa. Merkintää voi hakea vuoden maassa oleskelun jälkeen. Kotikunnan saaneella tilapäistä suojelua saavalla on samat kuntalaisen oikeudet ja velvollisuudet kuin muillakin kuntalaisella, ja kotikunnan myötä he siirtyvät pois vastaanottojärjestelmän tarjoamien palveluiden piiristä.

Kuntapaikalle osoittaminen ja kotoutumisen palvelut

Kuntapaikoille osoitetaan ennen kaikkea kuntaan muuttoon vahvempaa tukea ja kunnan apua esimerkiksi asunnon löytämiseen tarvitsevia henkilöitä. Kunnan tulee kuulla hyvinvointialuetta ennen kuntapaikan myöntämisen yhteydessä, kun kyseessä on haavoittuvassa asemassa oleva henkilö.

Kunta vastaa asunnon ja palvelujen järjestämisestä kuntapaikalle vastaanottamalleen henkilölle. Kuntien tulee kyetä järjestämään vastaavat palvelut myös kuntaan itsenäisesti muuttaville henkilöille. Palveluiden yhteensovittamisessa ja varmistamisessa tulee tehdä yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa.

Kunnan tehtäviin on kuulunut vastata 1.1.2025 alkaen kotoutumisen edistämisestä niin peruspalvelut tuottamalla kuin kotoutumisohjelman järjestämisestä. Vuodesta 2027 alkaen kunnan ja työvoimaviranomaisen on järjestettävä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluita osan yhteistä kotoutumisohjelmaa. Sen tulee sisältää mm. osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi, kotoutumissuunnitelman laadinta, monikielinen yhteiskuntaorientaatio, kotoutumiskoulutus ja kielitaidon päättötestaus, lukutaitokoulutus, muita koulutuksia ja palveluita, jotka edistävät suomen ja ruotsin kielen osaamista, luku- ja kirjoitustaitoa, yhteiskunta- ja työelämävalmiuksia sekä työllistymistä ja yrittäjyyttä sekä ohjausta ja neuvontaa huomioiden maahanmuuttajan vastuun ja velvollisuuden omasta kotoutumisestaan. Keski-Pohjanmaan kuntien ja työllisyysalueen kotoumisohjelma on vireillä.

Toholammilla kotoutumisen koordinaatiosta vastaa sivistysjohtaja. Kotoutujien ohjausta ja neuvontaa toteuttaa Kaustisen seutukunnan kehittämisasiantuntija Meri Kemppi. Kunnan palveluiden piirissä on jo henkilöitä, jotka ovat hakeutuneet itse kuntaan tilapäisen suojelun statuksella. Siten valmiudet vastaanottaa myös uusia henkilöitö ovat kohtuulliset. Kuntapaikkoja tarjoamalla kunta voi valmistautua palveluiden järjestämiseen ennakoiden.

Syksyllä 2026 Pohjanmaan elinvoimakeskuksen alueella asuu noin 500 tilapäistä suojelua saavaa, joista osa tulee tarvitsemaan kuntapaikan.

Vastaanotosta sopiminen, tuki ja korvaukset

Kunnalla ja Elinvoimakeskuksella on voimassa oleva sopimus vuodelta 2024 koskien kotoutumisen edistämistä ja kuntaan osoittamista. Sopimus on voimassa toistaiseksi eikä sitä tarvitse uusia. Pakolaisista maksetaan kunnalle valtionosuuksia muiden kuntalaisten tapaan. Lisäksi valtio korvaa pakolaisten vastaanottoa koskevan sopimuksen tehneille kunnille pakolaisista aiheutuvia kustannuksia kotoutumislain mukaisesti. 1.3.2023 jälkeen myös tilapäistä suojelua saavat kotikunnan saaneet asukkaat kuuluvat korvausten soveltamisen piiriin. Kunnalle voidaan maksaa korvauksia itsenäisesti kuntaan muuttavista sekä kuntapaikalle muuttavista pakolaisista.

Kuntapaikoista tuli ilmoittaa Pohjanmaan Elinvoimakeskukselle 17.11.2026 mennessä. Johtuen kunnassa noudatettavista kokousaikataulusta on elinvoimakeskuksen kanssa sovittu, että ilmoitus tehdään Toholammin osalta heti kunnanvaltuuston kokouksen 7.12.2026 jälkeen.

Päätösehdotuksena on säilyttää vuoden 2026 mukainen kuntapaikkojen määrä. Todennäköisesti paikkoja ei tulla tarvitsemaan tässä laajuudessa. Vuonna 2026 kuntapaikalle tähän mennessä on siirtynyt vain yksi tilapäistä suojelua saava kotoutuja.

Valmistelijan ehdotus:

Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että Toholammin kunta varaa mahdollisuuden ottaa vastaan enintään 10 kotikunnan saanutta tilapäistä suojelua saavaa henkilöä vuonna 2027, ja että päätös saatetaan tiedoksi Pohjanmaan elinvoimakeskukselle.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Niemelä Juho

Päätösehdotus

Kunnanhallitus esittää valtuustolle, että Toholammin kunta varaa mahdollisuuden ottaa vastaan enintään 10 kotikunnan saanutta tilapäistä suojelua saavaa henkilöä vuonna 2027, ja että päätös saatetaan tiedoksi Pohjanmaan elinvoimakeskukselle.

Päätös